

Portal Województwa Lubuskiego

Podróż szlakiem Lubuskich Fortyfikacji - Lubuskie Pompeje

Kategoria - Archiwum

Data publikacji -20 lipca 2015 godz. 11:40

Pierwszym przystankiem podczas naszej podróży po Lubuskim Szlaku Fortyfikacji jest Kostrzyn nad Odrą. Najbardziej znanym zabytkiem miasta jest zespół fortyfikacji wzniesionych i użytkowanych pomiędzy XV a XX

wiekem. Twierdza Kostrzyn wraz z nieodbudowaną do dziś starówką jest ostatnim w Europie miastem świadectwem zniszczeń wojennych, nazwanym przez byłych mieszkańców kostrzyńskimi Pompejami.

Ujście Warty do Odry stanowiło od wieków naturalny obszar obronny. W drugiej połowie X wieku istniał tutaj gród, który powoli rozrastał się do rangi miasta. Akt lokacyjny otrzymało około 1300 roku. Wojna pomiędzy Pomorzem a Brandenburgią prowadzona w latach 1319–1323 doprowadziła do zniszczenia grodu. Początki budowy murowanych fortyfikacji sięgają 1444 roku, gdy zakon krzyżacki, chcąc zabezpieczyć zachodnią granicę zakupioną w 1402 roku Nowej Marchii, zaczął wznosić nad brzegiem rzeki zamek. Wraz z renesansową przebudową zamku powstała twierdza bastionowa.

Dalsze prace w latach 1578–1596 były dziełem innego włoskiego inżyniera, hrabiego Rocha Guerrini-Linari. Powstało założenie o narysie wydłużonego sześciokąta z sześcioma skazamatowanymi bastionami zaopatrzonymi pierwotnie w orylony osła niające blanki.

Do twierdzy prowadziły trzy bramy. W куртynie północno-wschodniej obok potężnego bastionu Książę usytuowano Bramę Sarbinowską, druga brama w куртynie północno-zachodniej wiodła przez most na Odrze ku przedmieściu Gorzynie, zwana była Odrzańską, od 1601 roku Lubuską, a od 1797 Berlińską. Brama Chyżańska zlokalizowana była w куртynie południowo-wschodniej. W murach wybito dodatkowe przejście – Furtę Młyńską prowadzącą do młynów wodnych. Szaniec przed bastionem Książę i przed Bramą Sarbinowską, a także dzieło rogowe chroniące Bramę Odrzańską wzniesiono w latach 1586–1588. Około 1600 roku zbudowano ziemne raweliny Albrecht i August Wilhelm oraz przedmoście na lewym brzegu Odry w postaci czworobocznego szańca z dwoma bastionami i dwoma półbastionami. Kolejna rozbudowa twierdzy wiąże się z naczelnym inżynierem twierdz brandenburskich – Jakubem Holstem, który w połowie XVII wieku kierował wznoszeniem przeciwskaarp, redanów, modernizacją dzieł zewnętrznych oraz ukończeniem budowy dzieła rogowego na Gorzynie. W roku 1662 prace modernizacyjne w twierdzy przejął Holender Telemann Jungblut (Jonkbloet). Jego następca Cornelius Ryckwaert kontynuował budowę drogi krytej na przeciwskaarpach i przebudowywał bastion Brandenburgia (1672–1676), który uległ znacznym zniszczeniom podczas powodzi w roku 1736. Po wygaśnięciu umowy w miejsce inżynierów holenderskich zatrudniono modnych wówczas w Europie fortyfikatorów francuskich. Ludwik Cayart zbudował przed куртyną północną rawelin Christin-Ludwik.

Jego następcą był Charreton, który pracował do 1730 roku, przebudowując dzieło rogowe na Gorzynie i budując rawelin na dziele rogowym przed Bramą Gorzyńską. Twierdza o znacznym potencjale bojowym oparła się podczas wojny siedmioletniej wojskom rosyjskim. Miasto w wyniku bombardowania artyleryjskiego zostało jednak dość poważnie zniszczone. Pierwsza kapitulacja twierdzy miała miejsce w 1806 roku przed wojskiem francuskim. W latach 1813–1814 broniły się w niej resztki napoleońskiej wielkiej armii. Następnym etapem rozwoju twierdzy była jej

rozbudowa na twierdzę fortową, mającą za zadanie zabezpieczenie przeprawy przez Odrę w obu kierunkach i stworzenie twierdzy magazynowej. Rozbudowa zaczęta w 1872 roku trwała do 1914 roku. W roku 1921 rozpoczęto rozbiórkę fortyfikacji twierdzy głównej. Zburzono kurtynę nadrzeczną, zniwelowano bastiony od strony Nowego Miasta i zasypano fosę. Miasto poważnie ucierpiało, w wyniku obrony w 1945 roku ocalały jedynie fortyfikacje. Twierdza Kostrzyn wraz z nieodbudowaną do dziś starówką jest ostatnim w Europie miastem świadectwem zniszczeń wojennych, nazwanym przez byłych mieszkańców kostrzyńskimi Pompejami.